

EEN OPINIEPEILING OMTRENT ONDER MEER DE WENSELIJKHEID VAN KOOPKRACHTCORRECTIES EN VERVANGINGSWAARDE IN DE JAARREKENING

door Prof. Drs. R. Burgert

Wij weten in ons land weinig van de opinies, die leven onder de gebruikers van de informatie, die de ondernemingen jaarlijks verschaffen door middel van publicatie van hun jaarrekeningen; feitelijk onderzoek is niet onze sterkste zijde. Daarom loont het de moeite, in het kort aandacht te schenken aan de uitkomsten van een opiniepeiling, welke in Amerika is gehouden door E. Garner, die daarover mededelingen doet in *The Journal of Accountancy*, september 1972, bladzijde 94 e.v.

I. Aard van het onderzoek

De vragen werden door middel van een questionnaire voorgelegd aan groepen van representatieve gebruikers van de door middel van jaarrekeningen verschaft informatie, verspreid over het gehele grondgebied der U.S.A. De volgende tabel geeft weer het aantal aan iedere groep van gebruikers verzonden questionnaires en de mate waarin response verkregen werd:

Tabel 1 - Aantal verzonden en terugontvangen questionnaires

Groep	Aantal verzonden	Aantal antwoorden	%
Bestuurders vakverenigingen	40	26	65
Overheidsfunctionarissen	40	34	85
Crediteuren van ondernemingen	40	33	82,5
Bestuurders van ondernemingen	36	26	72,2
Financiële analisten	50	41	82
	206	160	77,7

Op het gezag van Garner is aan te nemen, dat de statistische kwaliteiten van het onderzoek zodanig zijn, dat de antwoorden op elke vraag een significante trend tot uitdrukking brengen.

II. Uitkomsten van het onderzoek

Korthedshalve hebben wij de verhalend weergegeven resultaten van het onderzoek samengevat in tabel 2, waaruit de vragen en de antwoorden blijken.

Opgemerkt zij, dat 23 terugontvangen questionnaires buiten beschouwing zijn gelaten, omdat de antwoorden inconsistent waren of omdat de geënquêteerde zich incompetent achtte. Voorts, dat de algemene vraag, of de jaarrekeningen, zoals zij thans gepubliceerd worden, voldoende informatie verschaffen gezien ieders behoefte, door 54 bevestigend en door 83 ontken-

nend werd beantwoord. De laatste groep moest de verdere vragen in de tabel beantwoorden.

Tabel 2 - Nieuwe waarderingsgrondslagen

	koopkracht correctie		Vervangingswaarde				Gekapitaliseerde waarde			
			alle activa		sommige activa		alle activa		sommige activa	
Vragen:	ja	neen	ja	neen	ja	neen	ja	neen	ja	neen
1. Welke van de genoemde informatie is vereist?	36	X	22	X	39	X	11	X	13	X
2. Zijn vereiste gegevens goed meetbaar?	17	18	16	19	32	11	6	23	10	19
3. Verschaffen gebruikelijke jaarrekeningen de vereiste informatie?	2	29	0	26	0	39	0	21	0	22
4. Kan deze informatie verschaft worden in de primaire gecertificeerde jaarrekening dan wel	5	15	10	12	14	15	4	13	3	13
5. in supplementaire overzichten?	23	5	17	3	27	5	10	8	15	5

Het is zeer te betreuren, dat de aard van de activa, die onder „sommige activa” begrepen worden, niet nader is aangeduid. Misschien zouden de laatste de vlottende kapitaalgoederen kunnen zijn, omdat daarover vervangingswaarden beter en betrouwbaarder te bepalen zijn dan voor vaste kapitaalgoederen (zie vraag 2).

Garner geeft de volgende analyse van de $160 - 23 = 137$ in aanmerking genomen antwoorden:

- 1 Ongeveer 60% meent, dat de gebruikelijke jaarrekeningen niet aan hun behoeften aan informatie voldoen,
- 2 28% bepleit de toepassing van vervangingswaarden voor sommige activa,
- 3 26% bepleit de invoering van koopkrachtcorrecties.
- 4 De algemene mening is, dat de informatie sub 2 en 3 in aanvullende overzichten verschaft kan worden.
- 5 Een groot aantal van de ontevredenen (zie sub 1) gaf niet te kennen, dat zij behoefte hebben aan de opneming van koopkrachtcorrecties, vervangingswaarden of gekapitaliseerde waarden. Velen van hen bepleitten vele soorten andere aanvullende gegevens,
- 6 47% van de voorstanders van koopkrachtcorrecties meent, dat deze informatie goed meetbaar is,
- 7 80% van de voorstanders van vervangingswaarden meent, dat deze voor sommige activa goed meetbaar zijn,
- 8 een grote meerderheid meent, dat gekapitaliseerde waarden niet goed meetbaar zijn.

III. Hoe te komen tot verbetering van de informatie in de jaarrekening?

De enquête bevatte naast de boven weergegeven specifieke vragen nog enkele vragen van algemene aard. Daardoor is gebleken:

- dat 94% van de ondervraagden veel verwacht van goed gedefinieerde „accounting principles” als richtlijnen;
- dat het Amerikaanse Instituut volgens 90% een meer positieve houding moet aannemen om tot verbetering te komen;
- dat de gedachte, dat een overheidsorgaan regels zou moeten geven, duidelijk verworpen wordt.

IV. Wat zouden wij aan de enquête kunnen hebben?

Allereerst de wetenschap, dat onze Wet op de Jaarrekening van Ondernemingen met de daarin verankerde mogelijkheid van repressief ingrijpen door de Ondernemerskamer en de aanzet tot de formulering van „accounting principles” door accountants, werkgevers en werknemers gezamenlijk in de ondervraagde milieus niet slecht zou vallen.

Men zou echter vermoedelijk het zwaartepunt willen verleggen naar de accountantsstand, waarin men blijkbaar groot vertrouwen heeft. Misschien kan het N.I.v.R.A. er aanleiding in vinden het werk van de Commissie Advies Jaarrekening nog krachtiger en voortvarender aan te pakken. De Commissie zou ook kunnen overwegen „to take a more positive stand on accounting practices and standards” dan in haar tot nu toe gepubliceerde „beschouwingen” het geval was.

Vervolgens lijkt de roep om „current values” onder de gebruikers van de informatie uit de jaarrekening niet zo overweldigend als wel gedacht wordt. Deze informatie wordt bovendien in belangrijke mate meer geschikt geacht voor supplementaire overzichten dan voor de jaarrekening zelf.

Tenslotte verdient de koopkrachtcorrectie bij ons vermoedelijk meer belangstelling dan zij tot nu toe kreeg.

Natuurlijk: aanbevelingen als de bovenstaande kunnen beter gefundeerd worden, als in Nederland eens een dergelijk onderzoek ingesteld zou worden.